

РЕЦЕНЗИЯ

на докторския труд на

ПЕТЪР АНГЕЛОВ МАКЕДОНСКИ

„Съвременни методи и принципи в организацията на
самостоятелните занимания по тромпет“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

/професионално направление 8.3 музикално и танцово изкуство/

Научен ръководител : **проф. д-р Ясен Теодосиев**

Рецензент: **проф. д-р Димитър Момчилов**

Петър Ангелов Македонски е роден на 08.06.1988 година в музикантско семейство. Започва да свири на тромпет на десет години. Завършил е Национално музикално училище „Любомир Пипков“ и Национална музикална академия „Проф. П. Владигеров“ в класа на проф. д-р Ангел Македонски. Притежава диплом за образователна степен „Магистър“.

Петър Македонски е лауреат и носител на награди и отличия от редица конкурси и състезания по тромпет. За изпълнителските си постижения получава стипендия „Галерия на българските таланти“ и стипендия на министерството на културата. Многократно е бил солист на АСО, Софийска филхармония, Симфоничен оркестър на БНР, Софийски солисти и др. Оркестровата му концертна дейност е свързана със съставите на Софийска опера и балет, Софийска филхармония, а от 2011 година е солист тромпетист на симфоничния оркестър на БНР.

Петър Македонски е редовен докторант в нашата катедра. Той е избрал изпълнителска форма на докторат, която включва написване на дисертационен труд и концертна дейност. През изминалите години той е покрил изискванията за необходимия брой концертни изпълнения по

докторската програма, на много, от които аз съм присъствал и оценявам високо. Има студийни записи в Националното радио на редица произведения от концертния репертоар за тромпет.

Представеният за защита докторски труд - **„Съвременни методи и принципи в организацията на самостоятелните занимания по тромпет“** от Петър Македонски разглежда множество проблеми, които са най – дискутирани и непрекъснато допълващи се в практиката на изпълнителите на духови инструменти, в това число и на тромпетистите“ – както отбелязва и докторантът. Мненията по тях понякога са противоречиви, което обърква и смущава подготовката на младите изпълнители. Авторът дава мнения и собствени становища по основни и индивидуални проблеми, опирайки се на своята богата изпълнителска практика.

„Обект на изследването“ според докторанта са „трудовете, създадени от преподавателите в катедрата, дисертациите на по-възрастните колеги, а в процеса на работата и много други школи и методи на известни изпълнители в областта на изкуството при медно-духовите инструменти.“

Докторатът съдържа Въведение, шест глави и заключение, разположени на 102 страници:

- Въведение
- Постановка при свирене на тромпет.
- Организация на самостоятелните занимания по тромпет
- Място и значение на гамите в самостоятелните занимания на тромпетистите.
- Методически подход при работа над етюдите.
- Методически принципи при усвояването на музикално-художествено произведение.
- Анализ на изпълнителските проблеми в „Концерт за тромпет и оркестър“ от Васил Казанджиев.
- Заключение .
- Справка за приносите на дисертационния труд.

В първата глава като важно условие за развитието на младия музикант, Петър Македонски разглежда „Постановката при свирене на тромпет“.

Според него тя е съвкупност от правила, отнасящи се до положението на инструмента, тялото, ръцете, краката и главата на свирещия. Специално

внимание е отделено на положението на мундщука върху устните, правилното дишане, действието на езика и лицевата мускулатура, ролята на диафрагмата и коремните мускули.

Авторът обръща специално внимание на „бъзинга“ (англ. Buzzing), като новост в практиката на свирене на медни духови инструменти и специализиран метод за изграждане на лицевата и устна мускулатура преди поставянето на мундщука. Подкрепя идеите в педагогическия подход на Джеймс Стемп и неговия метод “Warm-ups+studies” цитира и негови упражнения за „бъзинг“ практика.

За укрепване на устната мускулатура авторът предлага и нововъведения уред Р.Е.Т.Е (Personal Embouchure Training Device).

В изпълнителската практика на медни духови инструменти основен проблем е поставянето на мундщука върху устните. Съгласен съм с определението на докторанта, че *„големината на мундщука трябва да е съобразена с особеностите на устните и зъбите на изпълнителя, а отворът на устните да е точно срещу центъра на мундщука, като целта е най-прекия път на въздушната струя към инструмента“*.

Подробно е разгледана ролята и функцията на езика , като основен артикулационен орган в творческия процес. Той определя до голяма степен атаката и тембъра на тона. Дадени са съвети за различни видове атака на тона , двойно и тройно стакато, ролята на езика в легатото и формирането на видовете щрихи.

Основен компонент в изпълнителския процес при свирене на духов инструмент е изпълнителското дишане. Разгледани са различните видове дишане и се дават препоръки за тяхното специфично приложение. Предложени са различни дихателни упражнения за повишаване еластичността на диафрагмата и обема на поетия въздух, като важно условие за изграждане на красива фраза и сигурен, блестящ висок регистър. Заниманията (упражненията) трябва да са съобразени с възможностите на тромпетиста, за да изгради в себе си определени физически качества без, които е невъзможно да се постигнат високи технически и художествени резултати.

Много точно е заключението, че *„Правилната постановка или рационалната постепенно се пречупва през природните физиологически данни на инструменталиста и се утвърждава в индивидуална“*.

Във втората глава „Организация на самостоятелните занимания по тромпет“ докторантът преднамерено не препоръчва точен план за протичането на този важен момент от изграждането на инструменталиста. Намирам това разбиране за правилно, тъй като ежедневната инструментална самоподготовка на изпълнителя е индивидуална и по-необходима ако е съобразена с неговите нужди. Упражненията трябва да отговарят на степента на развитие на ученика и на предстоящите задачи за деня. *„Разбира се, (както пише дисертантът) началото е винаги с подготвителни дихателни упражнения, след това бързинг за устните, упражнения с мундщук, а после и с инструмент“*. Така изпълнителският апарат се подготвя за началото на упражненията и заниманията с технически и художествен материал.

В реда на изложението е посочена и ролята в самостоятелната подготовка на тунера за контрол на интонацията и ползата от метронома. Младият изпълнител бива запознат с различните видове сордини, техните звукови характеристики и места за употреба. Той не получава съвети-задължения нито за протичане на кратко, нито за дълго разсвирване, защото Македонски е убеден, че е *„Необходим индивидуален подход, а не универсален комплекс от ежедневни упражнения“*.

Третата глава от труда запознава читателите с мястото и значението на гамите в самостоятелните занимания на тромпетистите. В нея авторът защитава необходимостта от тях като универсално средство за поддържане на тоновия обем и издръжливостта на инструменталиста и доказва, че чрез работа над тях могат да се изработват всички музикално-технически елементи като качествено тоноизвличане, ритъм, интонационна прецизност, техническа пъргавина и различни видове щрихи. Убеждението, разбира се, е най-добрият метод на обучение.

В дисертационния труд се обяснява каква е ползата от редовно свирене на гамите, че това води до изработване и стабилизиране на двигателни навици, свързани с координацията и взаимовръзката на всички компоненти на изпълнителския апарат – устни, език, дишане, пръстова техника.

Гамите са полезни и за преодоляване на някои конструктивни недостатъци, предопределени от техническото несъвършенство на тромпета, чрез използване на спомагателен гриф.

Съдържанието на четвърта глава обхваща работата върху етюдите - *„Методически подход при работа над етюдите“*. Подчертано е, че това е

много важно стъпало в развитието на всеки инструменталист, тъй като етюдите са музикални съчинения с педагогическа цел и са естествена взаимовръзка между техническите упражнения и пиесите, между инструктивната и музикално-художествената литература.

П. Македонски защитава твърдението си, че етюдите са особено полезни при изграждане на способността за четене на нотен текст от пръв поглед (*a prima vista*). Тази техника за него има най-голямо приложение в ансамбловата и оркестрова практика на тромпетистите. Ето защо в обучението по тромпет особено място заемат и етюдите за транспониране.

Правилно докторантът отбелязва, че за ползотворното усвояване на даден етюд е необходимо свирещият да открие заложената в него методична единица. Тя може да е апликатурна или метроритмична трудност, свързана с бързината и гъвкавостта на езика, интервали, трудни интервалови преходи, щрихи, пасажии и др. Първостепенна задача при изучаването на етюда е именно усвояването на методичната единица. Авторът на дисертационния труд обяснява подробно и пътя на разчитане и усвояване на етюдите, както и техниката за транспониране на тромпет.

Обяснен е подробно и пътя на разчитане и усвояване на етюдите, както и техниката за транспониране на тромпет.

В пета глава „Методически принципи при усвояването на музикално художествено произведение“ докторантът разглежда пътя на усвояване на музикалната творба. Като правилен педагогически подход той предлага изучаването да започне в следната последователност: запознаване на тромпетиста с автора, с неговия стил и с този на епохата му, с повода за написване на пиесата, с нейната изразност и характер. Следва основно проучване на нотния текст - темпови, динамически и стилови обозначения, метроритмически фигури, щрихи. Установяват се местата за въздух и кулминационните моменти. Работата над произведението е желателно да започне на части и в по-бавно темпо, като не се пренебрегва художествената страна на изпълнението – фразировка и динамика. Смятам, че е прав като твърди, че едно музикално произведение е овладяно, когато е изпълнено безупречно пред публика.

В последната глава „Анализ на изпълнителските проблеми в „Концерт за тромпет и оркестър“ от Васил Казанджиев“, Петър Македонски разглежда

най-популярната българска творба за тромпет. Пристъпва към представянето ѝ като модел на препоръчвания от него ред за изучаване на художествено произведение: биографични данни на автора, в случая големият български композитор и диригент акад. Васил Казанджиев, неговият стил, поводът за написване на концерта, първият изпълнител, след което следват структурен анализ на всяка част от произведението и ценни съвети за облекчаване на техническото изпълнение на творбата.

В заключението на труда, авторът подчертава своята цел, а именно как да се организират самостоятелните занимания така, че от тях да се извлече максимална полза за по-добри резултати в художествено-творческата реализация на младия изпълнител.

Докторският труд на Петър Македонски – „Съвременни методи и принципи в организацията на самостоятелните занимания по тромпет“ е приложим и полезен за музикалната практика, защото улеснява изпълнителя в неговото сериозно и задълбочено усвояване на художествения материал, което е предпоставка за успешното изпълнение на сцена, на конкурси, на изпити.

Приемам като верни и убедителни приносите посочени от докторанта. Той има две публикации :

- „Сборник докторантски четения НМА' 2013“ – „Организация на самостоятелните занимания по тромпет“
- „Сборник докторантски четения НМА' 2014“ – „Творчески подход при овладяване на изпълнителските проблеми в концерт за тромпет и оркестър от Васил Казанджиев“

Докторантурата на Петър Македонски е художественотворческа. До тук разглеждах неговия писмен труд. Изпълнителската му дейност е забележителна и впечатляваща. Едновременно със задълженията си като солист-оркестрант и водач на групата в Националното радио той осъществява и солова концертна и звукозаписна дейност. Студийните му записи в БНР за този период са – три пиеси за тромпет и пиано, две сонати за тромпет и пиано и един концерт за тромпет и камерен оркестър. Само за 2017г. П. Македонски става лауреат на пет международни конкурса:

- Международен конкурс „Музиката и земята“, София 2017г. – Grand
- Международен конкурс „Музиката и земята“, София 2017г. – Grand Prix

- International music competition “ИМКА”, Сараево 2017г. - първа награда
- „Надежди, Таланти, Майстори“, Добрич 2017г. - първа награда
- Международен конкурс за камерна музика – Пловдив 2017г. - втора награда и награда на публиката
- Международен конкурс „La musique et la Terre” - Париж 2017г. – Grand Prix

Цялата концертна и звукозаписна дейност на докторанта Петър Македонски представлява не само основа за неговия богат научно-теоретичен опит, но е и съществен акцент в художественотворческия вариант на докторската програма.

На свое заседание катедрата по медни духови и ударни инструменти е разгледала и обсъдила доктората на Петър Македонски. Подчертана е необходимостта от създаването на такъв труд, който е ценно пособие за обучението на изпълнителите на духови инструменти. С мнозинство е взето решението, че представеният труд и цялостната изпълнителска дейност на докторанта отговарят на изискванията за успешно проведена защита пред първичното научно звено и следва да бъде насочен към публична защита.

Оценявайки високо докторския труд **„Съвременни методи и принципи в организацията на самостоятелните занимания по тромпет“** и изключително активната концертна дейност на кандидата, предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена образователната и научна степен **„ДОКТОР“** на **ПЕТЪР АНГЕЛОВ МАКЕДОНСКИ**.

Рецензент:

проф. д-р Д. Момчилов